

Основанъ 1916 г.

Коледа, 8 януарий, 1939 г.

Броя 3 лева

49

Брой 107 и 108

ВЕСТНИКЪ НА ВЕСТНИЦИТЕ

ИЗДАНИЕ НА ДРУЖЕСТВОТО НА СТОЛИЧНИТЕ ЖУРНАЛИСТИ

ЧОВЪКОЯДЦИ*)

Тъмно и студено. Декемврийската нощ като камък тежеше надъ изтръпналата земя. Сиви, низки облаци, натежали отъ скрежъ и снѣжинки, бѣха полѣгали по скалитѣ изъ планинския гребенъ. Ясно бѣше, че ако не тази нощъ, то утре сигурно ще почне да трупа новъ снѣгъ.

Тихо и страшно бѣ наоколо. Нашата рота бѣше отхвърлена малко по-назадъ отъ боевата линия. Презъ изтеклия день протече упоритъ бой. Народъ погина и отъ дветѣ страни. Ржцетѣ ни още миришеха на баругъ. Зеницитѣ на очитѣ ни все още бѣха широ-

*) Разказътъ е печатанъ на нѣмски въ тазгодишната германска военна антология „Hüben und Drüben“, издание на Verlag Scherl—Berlin, 1938 г.

ко разтворени и изъ тѣхъ бликаше непрекъснатъ ужасъ отъ преживѣното.

Нашата рота бѣше на почивка. Една стара, напусната воденица, съ прогнили чардаци и полуоткритъ покривъ, ни служеше за прибѣжище. Ние се бѣхме свили въ нѣкогашната спалня на воденичаря, гушихме се около огнището, въ което мъждукаше джбовъ пѣнь, и се вслушвахме въ мълчаливата и тайнствена коледна нощъ. Ние имяхме рѣдкото щастие да прекарваме бѣдни вечеръ и да посрешнемъ Коледа далече отъ огнения дѣждъ на боевата линия. Около насъ всичко се спотайваше. Мжтни сѣнки увиваха голитѣ клони на дърветата около воденицата, а тѣ, примрѣли отъ страхъ, криеха душата си

дълбоко въ коренитѣ. Презъ дъсченото прозорче ние виждахме безмѣрната нищета на тази дълга зимна нощъ, а слушахме и далечнитѣ трѣсъци на фугаснитѣ гранати, които пукаха задъ планинския рѣтъ.

Войната не познаваше пощада. Дѣлтътъ край Бѣласица бѣ най-разгорешения. Тукъ непрекъснато следваше страхотна пукотевица, която косѣше поредно и ни бѣ превърнала въ люде претръпнали и безразлични къмъ всичко.

Полунощъ мина. А и бѣдникътъ въ огнището догаряше. Налѣво отъ насъ се засили картеченъ пукотъ, който продължи десетина минути и бавно спрѣ, за да почне на друга страна. И ето, когато се канѣхме да подремнемъ около огнището, неочаквано нѣщо изохка въ двора на воденицата, а следъ това чухме гласа на часовоя. Погледнахъ тревожно телефониста,

който се канѣше да легне срещу мене.

— Сигурно заблудени войници — отговори той.

Но докато да се съвзема, другъ войникъ бързо влѣзна при насъ и доложи:

— Водимъ двама англофренци, г-нъ поручикъ. Заловихме ги около мъртвата стража. Тъмно и лошо е вънъ. Страхъ ни е да не забъркаме пѣтя, ако ги отведемъ направо въ щаба. Може ли да пренощуваме при васъ, та утре, на видело, да вървимъ по пѣтя си?

— Воденицата е широка — отвърнахъ. — Има мѣсто и за васъ. Но къде сж пленниците?

Още не изрекълъ това, въ стаичката въведоха двамина, които здраво се държеха за ржка. Това бѣха две човѣшки сѣнки, съ под-офицерски чинъ, които дотолкова бѣха изплашени, че кръвта имъ

се бѣ превърнала на жълга вода. Тѣ ни гледаха съ широкъ погледъ, който издаваше ужасъ, какъвто никога презъ живота си не бѣхъ наблюдавалъ. Познавахъ героизма на нашигѣ неприятели, ала състоянието на тѣзи двама пленници-французи ми се виаѣ толкова жалко, че азъ троснато запитахъ войника:

— Слушай, да не сте ги изгезавали изъ пѣтя?

— Не, г-нъ поручикъ — отговори той — гѣ сами си се изгезаватъ. Изплашени сж отъ друго, ужасени сж отъ главата си...

— Обясни се брѣ! Какво искашъ да кажешъ?

Войникътъ продължи:

— Разбирамъ добре френски, г-нъ поручикъ. Преди войната бѣхъ на служба въ една банка. Чухъ какво си приказваха изъ пѣтя пленниците и смѣтамъ, че ако ги оставимъ безъ надзоръ, презъ нощта

отъ страхъ може да се хвърлятъ и въ рѣката

— Защо да се хвърлятъ въ рѣката бе?

— Г-нъ поручикъ, смѣгатъ, сж овцитѣ, че ние тукъ сме човѣци. Че пленниците, които заловяме живи, просто-на-просто варимъ и ги ядемъ. Нищо не може да ги разубеди, че това не е така. Тѣхнитѣ началници постоянно имъ внушавали това. Тия двама вече се простиха съ живота и мислятъ, че ей сега ще ги заколимъ, за да отговѣемъ съ тѣхъ, вмѣстѣ съ пилешки кракъ...

Поусмихнахъ се малко и заговѣдахъ на войникитѣ, които дождаха плѣнниците, да отидатъ спятъ. Размислихъ върху чуждотъ Човѣкоядци! Още това не стигаше. Тия млади люде, дошли отъ далечна Македония, въ една неспокойна тѣмъ страна, за да се биятъ

чужди интереси, трѣбваше да изцѣрятъ отъ заблуждението. Трѣбваше да имъ се покаже, че у насъ тупти човѣшко сърдце, знае що е милостъ, състра- и великодушие. Но, преди умѣстно бѣше едно малко наказание. Моятъ подофицеръ, освѣтенъ учителъ, знаеше сносно французки. Дадохъ нареждане на пленниците да се вържатъ, а преди да се нахранятъ и затоплятъ. Поставиха ги въ съседната плѣвня. Когато всичко утихна въ воденицата, съ подофицера бдително поприказвахъ около четвъртъ часъ. Зимната нощъ тежко се влече, но все пакъ приближаваше да мине. Както предполагахме отъ доси, първитъ снѣжинки почнаха да засипватъ земята. Нова бѣла премѣна! Дано кръвта, която давна пои земята, да се покрие

съ чисто було. Бѣхъ буденъ. Чакахъ това, което имаше да стане въ двора на тази тиха воденица въ бѣлата зора на коледното утро. И ето. Изведнѣжъ се чу команда на двора на добъръ французки езикъ. — Войници, — викаше нѣкой. — ставайте! Пригответе се за пищна коледна закуска. Докато зората пукне, тѣзи двама англо-френци трѣбва да бждатъ изядени. И сетне, още по-тревожно: — Ей. Иване, бързай да стъкнешъ огъня! Турни повече сухи дърва, за да възври бърже водата. Стойчо, кжде е голѣмиятъ казанъ? Скоро пригрови огнището! Напѣлни казана съ вода и го постави на огъня. Кашаварѣтъ, кашаварѣтъ! Кжде е този пѣнъ? Успалъ ли се е? Я да наточи по-скоро ножа! Кой ще заколи фран-

цузигъ? Не забравяйте, че сега сж двама. Онзи денъ бѣше единъ и то много мършавъ, та лесно бѣше... Слушахъ тази команда, гледахъ презъ прозорчето въ плѣвнята, дето бѣха запрѣни пленниците, и се държехъ сериозно. Жалъ ми бѣше за тѣзи млади люде, но трѣбваше чрезъ това наказание да се изцѣрятъ отъ заблуждението си. Клетитѣ! Чуха и тѣ команда отъ вѣнъ и вече всѣка надежда изгубиха. Челюститѣ имъ тракаха, стискаха взаимно ржцетѣ си и едва шушнѣха: — Какъвъ страшенъ край! Боже, каква гибелъ! А навѣнъ кипѣше работа. Скоро лумна буенъ огънь. Водата въ казана бързо кипна. Войниците коледно настроени, шѣгаха около огъня и се шегуваха. Нѣкой положи дръвникъ, а до него, съ наточенъ касапски ножъ и запрет-

нати ржави, единъ мустакатъ юначага чакаше да заколи пленниците. Когато всичко бѣше готово, излѣзнахъ вѣнъ и заповѣдахъ да се построятъ около огъня войниците. — Доведете плѣнниците! Нещастнитѣ! Това вече не бѣха люде, а привидения. Краката имъ не ги държеха. Двама наши войници ги подкрепяха подъ мишниците, за да могатъ да излѣзнатъ отъ воденицата. Когато ги доведоха до дръвника, дето главитѣ имъ трѣбваше да се търкулнатъ, тѣ ладнаха на земята и имаха сили само да се прегърнатъ. Но тукъ вече се намѣсихъ и турнахъ край на тази коледна драма. Това, което казахъ, следъ мене превеждаше на французки моятъ подофицеръ. — Французи! — викнахъ имъ.

Ние нѣма да ви колимъ, нѣма да ви варимъ и нѣма да ви ядемъ. Много сте лековѣрни, като сте си внушили това. Тѣзи брадясали бѣлгарски юнаци, които виждате тукъ, не сж човѣкоядци. И тѣ се хранятъ като васъ и не по-лошо отъ васъ. Тѣ сж тукъ, за да освободятъ своя братъ отъ робство и да пазятъ границитѣ на родината си отъ чуждо нашествие. Не се свѣня да ви го кажа, че ние вдигнахме оржжието срещу своя далеченъ и непознатъ врагъ по необходимостъ, безъ озлобление и стрѣвъ. Тази вода, която кипи тукъ, не е за да варимъ васъ въ нея, а за овена, който ще бжде стотвенъ за коледенъ обѣдъ. Устроиохме тази тѣжна сцена, за да ви изцѣримъ окончателно отъ вашето лошо заблуждение. Когато пленниците разбраха какво казахъ и когато се убедиха,

че главитѣ имъ ще останатъ по мѣстата си, благодарствени пламъчета бързо заблѣскаха въ изгасналитѣ имъ очи. — Вървете при войницитѣ — извикахъ. — Закуската е готова. Омийте се и се почистете, за да похапнете съ насъ каквото Богъ далъ. А следъ това на добъръ ви часъ къмъ шаба, дето сжщо така ще бждете не мразени гости... Следъ два часа моитѣ войници поведоха по заснѣжения пѣтъ двамата пленници къмъ шаба на дружината. На прощаване тѣ приближиха къмъ мене и така сърдечно ми стиснаха ржката и ме погледнаха, че азъ и до сега още не мога да забравя тоя изразъ на почуда, на топлота и на благодарностъ. Петъръ Завоевъ